Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

19. september 2024*

[30. jaanuari 2025. aasta kohtumäärusega parandatud tekst]

Eelotsusetaotlus – Konkurents – ELTL artikkel 101 – Ettevõtjatevahelised kokkulepped – Veebipõhise broneerimisplatvormi ja hotellide vahel sõlmitud lepingud – Parima hinna tingimused – Seonduv piirang – Grupierand – Vertikaalkokkulepped – Määrus (EL) nr 330/2010 – Artikli 3 lõige 1 – Asjaomase turu määratlus

Kohtuasjas C-264/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 22. veebruari 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. aprillil 2023, menetluses

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH

versus

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel's Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

Cocoon München GmbH,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident),

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud F. Biltgen, N. Wahl (ettekandja), J. Passer ja M. L. Arastey Sahún,

kohtujurist: A. M. Collins,

kohtusekretär: ametnik A. Lamote,

arvestades kirjalikku menetlust ja 29. veebruari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Booking.com BV ja Booking.com (Deutschland) GmbH, esindajad: *advocaten* J. K. de Pree, H. Gornall, P. W. Post ja K. J. Saarloos,

– 25hours Hotel Company Berlin GmbH jt, esindajad: *Rechtsanwälte* R. Buchmann ja V. Soyez, *advocaten* H. C. E. P. J. Janssen ja A. P. van Oosten,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja P.-L. Krüger,

– Kreeka valitsus, esindajad: K. Boskovits ja C. Kokkosi,

– Hispaania valitsus, esindaja: L. Aguilera Ruiz,

– Austria valitsus, esindajad: J. Schmoll ja E. Samoilova,

– Euroopa Komisjon, esindajad: S. Baches Opi, G. Meessen ja C. Zois,

olles 6. juuni 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada ELTL artiklit 101 ning komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määrust (EL) nr 330/2010 [ELTL] artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (ELT 2010, L 102, lk 1).

2 Taotlus esitati vaidluses, mille pooled on ühelt poolt Booking.com BV ja Booking.com (Deutschland) GmbH (edaspidi koos „Booking.com“) ning teiselt poolt 25hours Hotel Company Berlin GmbH ja veel 62 hotelli Saksamaal ning mille ese on küsimus, kas ELTL artiklit 101 arvestades on kehtivad parima hinna tingimused, mida Booking.com nende hotellidega sõlmitud lepingutes kasutab.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

3 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL artiklites 101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artiklis 11 „[Euroopa] Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste koostöö“ on sätestatud:

„1. Komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused teevad [liidu] konkurentsieeskirjade kohaldamisel tihedat koostööd.

[…]

5. Liikmesriikide konkurentsiasutused võivad komisjoniga konsulteerida kõigi juhtumite osas, mis on seotud [liidu] õiguse kohaldamisega.

[…]“.

Määrus nr 330/2010

4 Määruse nr 330/2010 artikli 10 teise lõigu kohaselt kehtis määrus nr 330/2010 31. maini 2022.

5 Selle määruse põhjendustes 5 ja 9 oli märgitud:

„(5) Käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit tuleks kohaldada üksnes nende vertikaalsete kokkulepete suhtes, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad [ELTL] artikli 101 lõike 3 tingimustele.

[…]

(9) Kui ületatakse turuosa 30% künnis, ei saa eeldada, et [ELTL] artikli 101 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvate vertikaalsete kokkulepete põhjustatud objektiivsed eelised oleksid üldjuhul sellist laadi ning sellise ulatusega, et need kompenseeriksid negatiivse mõju, mille nad on konkurentsile tekitanud. Samal ajal ei saa eeldada, et kõnealused vertikaalsed kokkulepped kuuluvad [ELTL] artikli 101 lõike 1 reguleerimisalasse või et need ei vasta [ELTL] artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele.“

6 Sama määruse artikli 1 lõike 1 punktis a oli sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „vertikaalne kokkulepe“ – kokkulepe või kooskõlastatud tegevus, mis on sõlmitud kahe või enama ettevõtja vahel, kes kõik tegutsevad kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse täitmise eesmärgil tootmis- või turustamisahela eri tasanditel, ja mis käsitlevad tingimusi, mille alusel osalised võivad teatavaid kaupu või teenuseid osta, müüa või edasi müüa“.

7 Määruse artiklis 2 oli sätestatud:

„1. [ELTL] artikli 101 lõike 3 kohaselt ja kui käesolevast määrusest ei tulene teisiti, deklareeritakse, et [ELTL] artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes.

Käesolevat erandit kohaldatakse sedavõrd, kui sellised kokkulepped sisaldavad vertikaalseid piiranguid.

[…]“.

8 Määruse nr 330/2010 artikli 3 lõige 1 oli sõnastatud järgmiselt:

„Artiklis 2 sätestatud erandit kohaldatakse tingimusel, et tarnija turuosa ei ole suurem kui 30% asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüb, ning ostja turuosa ei ole suurem kui 30% asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid ostab.“

Direktiiv 2014/104/EL

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagisid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsiõiguse rikkumise korral (ELT 2014, L 349, lk 1), artiklis 1 „Reguleerimisese ja kohaldamisala“ on sätestatud:

„1. Käesolev direktiiv sätestab teatavad eeskirjad, mis on vajalikud selle tagamiseks, et kõik isikud, kes on kahju kannatanud selle tõttu, et ettevõtja või ettevõtjate ühendus on rikkunud konkurentsiõigust, saaksid tõhusalt kasutada oma õigust nõuda, et see ettevõtja või ühendus nimetatud kahju täielikult hüvitaks. See sätestab eeskirjad, millega soodustatakse moonutamata konkurentsi siseturul ja kõrvaldatakse selle nõuetekohase toimimise takistused, tagades kõikjal [Euroopa L]iidus võrdväärse kaitse kõigile, kes sellist kahju on kannatanud.

2. Käesolev direktiiv sätestab eeskirjad, millega koordineeritakse konkurentsieeskirjade täitmise tagamist konkurentsiasutuste poolt ja kõnealuste eeskirjade täitmist kahju hüvitamise hagi esitamisel liikmesriigi kohtule.“

10 Direktiivi artiklis 9 „Siseriiklike otsuste mõju“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutuse või asja läbi vaatava kohtu lõplikus otsuses tuvastatud konkurentsiõiguse rikkumine loetakse vaieldamatuks [ELTL] artiklite 101 või 102 või liikmesriigi konkurentsiõiguse alusel esitatud kahju hüvitamise hagi menetlemisel nende liikmesriikide kohtutes.

2. Liikmesriigid tagavad, et kui lõikes 1 osutatud lõplik otsus on tehtud teises liikmesriigis, võib kõnealuse lõpliku otsuse esitada oma liikmesriigi kohtule liikmesriigi õiguse kohaselt vähemalt *prima facie* tõendina selle kohta, et konkurentsiõiguse rikkumine on aset leidnud, ning seda lõplikku otsust võib asjakohasel juhul hinnata koos menetlusosaliste esitatud muude tõenditega.

3. Käesolev artikkel ei piira [ELTL] lepingu artiklist 267 tulenevaid õigusi ja kohustusi.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühing Booking.com BV, mille asukoht on Amsterdam (Madalmaad), asutati 1996. aastal ja see pakub oma veebiplatvormi booking.com kaudu majutuse broneerimiseks ülemaailmset vahendusteenust. Teda toetavad teistes liikmesriikides asutatud tütarettevõtjad, sealhulgas Saksamaal Booking.com (Deutschland).

12 Booking.com ei ole majutusteenuste osutaja ega ostja. Samuti ei määra ta kindlaks tema platvormil pakutavaid majutuskohti ja vastavaid hindu, kuna neid elemente määravad kindlaks majutusasutused. Booking.com piirdub seega oma platvormil majutusasutuste ja reisijate kokkuviimisega.

13 Booking.com-i käitatava platvormi teenused on reisijatele tasuta. Hotellid maksavad Booking.com-ile vahendustasu juhul, kui klient teeb selle platvormi kaudu broneeringu ega tühista seda. Sellest platvormist sõltumata võivad need ettevõtted kasutada alternatiivseid müügikanaleid.

14 Kui Booking.com sisenes 2006. aastal Saksamaa turule, lisas ta sarnaselt teiste hotellibroneerimisplatvormidega – mida nimetatakse ka *Online Travel Agency* (veebipõhine reisibüroo) – majutusteenuse pakkujatega sõlmitud lepingute üldtingimustesse nn laia parima hinna tingimuse. Selle tingimuse kohaselt ei olnud teenuseosutajatel lubatud pakkuda oma müügikanalites või kolmandate isikute, sealhulgas konkureerivate veebipõhiste reisibüroode hallatavates müügikanalites tubasid madalama hinnaga kui see, mida pakutakse Booking.com-i veebisaidil.

15 Bundeskartellamt (Saksamaa föderaalne konkurentsiamet) järeldas 20. detsembri 2013. aasta otsuses sisuliselt, et Saksa turul tegutseva veebipõhise reisibüroo Hotel Reservation Service Robert Ragge GmbH (edaspidi „HRS“) kasutatud lai parima hinna tingimus on vastuolus liidu ja Saksa õiguses sätestatud keelatud kokkulepete keeluga, ning kohustas lõpetama selle kasutamise.

16 Konkurentsiamet algatas 2013. aastal ka uurimise, mis puudutas Booking.com-i kasutatud laia parima hinna tingimust, mis oli analoogne HRSi kasutatud tingimusega.

17 Oberlandesgericht Düsseldorf (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis, Saksamaa) jättis 9. jaanuari 2015. aasta otsusega rahuldamata HRSi kaebuse konkurentsiameti 20. detsembri 2013. aasta otsuse peale. Seda kohtuotsust edasi ei kaevatud ja see on jõustunud.

18 Alates 1. juulist 2015 võttis Booking.com kohustuse – olles konsulteerinud Prantsuse, Itaalia ja Rootsi konkurentsiasutustega – kustutada oma üldtingimustest lai parima hinna tingimus, et asendada see nn kitsa parima hinna tingimusega, mille kohaselt on majutusteenuse osutajatel keelatud pakkuda oma tubasid parema hinnaga kui Booking.com-is pakutavad hinnad üksnes nende endi müügikanalites tehtud pakkumistes.

19 [Parandatud 30. jaanuari 2025. aasta kohtumäärusega] Pärast komisjoniga konsulteerimist määruse nr 1/2003 artikli 11 lõike 4 alusel tegi föderaalne konkurentsiamet 22. detsembril 2015 otsuse, milles ta leidis, et selline kitsas parima hinna tingimus on samuti vastuolus liidu ja Saksa õiguses sätestatud keelatud kokkulepete keeluga, ning kohustas Booking.com-i selle kasutamise lõpetama. Konkurentsiamet leidis sisuliselt, et sellised tingimused piiravad konkurentsi nii majutusteenuste osutamise turul kui ka platvormide poolt hotellidele pakutavate veebipõhiste vahendusteenuste turul. Nimetatud asutus leidis ka esiteks, et kuna Booking.com-i osa

asjaomasel turul oli suur, ei saa nende tingimuste suhtes määruse nr 330/2010 alusel erandit teha, ja teiseks, et täidetud ei olnud ka ELTL artikli 101 lõike 3 alusel üksikerandi kohaldamise tingimused.

20 Oberlandesgericht Düsseldorf (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis) rahuldas 4. juuni 2019. aasta kohtuotsusega osaliselt Booking.com-i kaebuse 22. detsembri 2015. aasta otsuse peale. See kohus leidis muu hulgas, et kitsas parima hinna tingimus piirab küll konkurentsi, kuid seda võib siiski pidada vajalikuks kui seonduvat piirangut, et Booking.com saaks oma teenuste osutamise eest õiglast tasu. Nii oleks majutusasutustel ebaaus registreeruda Booking.com-i broneerimisplatvormil, kuid ärgitada seejärel kliente otse hotellide kaudu broneerima, pakkudes oma veebisaidil paremaid hindu. Nimetatud kohtu sõnul on majutusasutuste võimalus viia broneeringud üle oma broneerimissüsteemidesse piisav õigustus selleks, et Booking.com takistab lepinguliselt neil asutustel tegeleda „vabakasutusega“ (*free riding*). Seega ei saanud seda tingimust selle kohtu arvates pidada vastuolus olevaks riigisiseses õiguses ja ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud keelatud kokkulepete keeluga.

21 2020. aastal esitas Hotelverband Deutschland, enam kui 2600 hotelli esindav ühendus, Landgericht Berlinile (Berliini esimese astme kohus, Saksamaa) Booking.com-i vastu hagi, milles ta palus hüvitada kahju, mis selle ühenduse liikmetel väidetavalt tekkis parima hinna tingimuste tõttu.

22 Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus), kellele föderaalne konkurentsiamet esitas kassatsioonkaebuse, tühistas 18. mai 2021. aasta otsusega Oberlandesgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) 4. juuni 2019. aasta otsuse. Ta leidis, et kitsas parima hinna tingimus piirab märgatavalt konkurentsi veebipõhiste hotellibroneerimisplatvormide turul ja hotellimajutuse turul. Sellist tingimust ei saa kvalifitseerida „seonduvaks piiranguks“, kuna ei ole tõendatud, et selle puudumisel oleks Booking.com-i kasumlikkus ohus. Selle tingimuse suhtes ei ole kohaldatav ka määruse nr 330/2010 kohane erand ega muud erandid liidu ja Saksa õiguses ette nähtud keelatud kokkulepete keelust.

23 Booking.com esitas 23. oktoobril 2020 taotluse Rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad), kes on käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tuvastataks esiteks, et tema kasutatud parima hinna tingimused ei riku ELTL artiklit 101, ja teiseks, et põhikohtuasja kostjatele ei ole nende tingimustega tekitatud kahju. Põhikohtuasja kostjad palusid vastuhagis nimetatud kohtul esiteks tuvastada, et Booking.com on rikkunud ELTL artiklit 101, ja teiseks mõista temalt välja kahjuhüvitis ELTL artikli 101 rikkumise eest.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tunnistas ennast 26. oktoobri 2022. aasta vaheotsusega pädevaks kohtuasja lahendama ja küsib esiteks, kas nii laiad kui ka kitsad parima hinna tingimused, mis on lisatud veebipõhiste reisibüroode ja nendega seotud majutusteenuse pakkujate vahel sõlmitud lepingutesse, tuleb ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisel kvalifitseerida „seonduvateks piiranguteks“.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb, et Euroopa Kohus ei ole seni võtnud seisukohta küsimuses, kas sellised tingimused, mille kohaselt veebipõhine broneerimisplatvorm takistab selle platvormiga seotud majutusteenuste osutajatel kohaldada – olenevalt olukorrast kas kõigis müügikanalites või teatud muudes müügikanalites – madalamaid hindu kui need, mida pakutakse sellel platvormil, võivad seonduvate piirangutena jääda välja ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelatud kokkulepete keelu kohaldamisalast. See küsimus viib aga erinevate analüüsideni, mis võib viia vastuoluliste otsuste vastuvõtmiseni.

26 Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Booking.com ei peaks saama end vabakasutuse ohu eest kaitsta. Eelkõige tuleneb põhikohtuasja hagejate viidatud kohtupraktikast, et ei ole vaja tõendada, et lepingulise piirangu rikkumine seab kahtluse alla ettevõtja elujõulisuse, vaid piisab sellest, kui ettevõtja on „ohtu seatud“. Samuti tuleb märkida, et vahepeal on nii kitsas kui ka lai parima hinna tingimus Belgias, Prantsusmaal, Itaalias ja Austrias seadusega keelatud ning hetkel Landgericht Berlinis (Berliini esimese astme kohus) pooleliolev menetlus puudutab sama küsimust, mis on kõne all käesolevas menetluses.

27 Teiseks, juhul kui tuleks järeldada, et vaidlusaluseid parima hinna tingimusi ei saa kvalifitseerida „seonduvaks piiranguks“, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tuleb küsida, kas nende tingimuste suhtes võib kohaldada erandit. Määruse nr 330/2010 kohaldamiseks on vaja teada, kuidas määratleda asjaomaste toodete turgu. Käesoleval juhul leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ei ole selge, kuidas määratleda asjaomast turgu, mis on laadilt „mitmepoolne“.

28 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas laia ja kitsast parima hinna tingimust tuleb ELTL artikli 101 lõike 1 kontekstis käsitada seonduva piiranguna?

2. Kuidas tuleb määruse [nr 330/2010] kohaldamisel piiritleda asjaomane turg, kui tehinguid tehakse veebipõhise reisibüroo kaudu, kus majutusasutused saavad pakkuda tube ja võtta ühendust reisijatega, kes võivad platvormi kaudu toa broneerida?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

29 Eelotsusetaotluse vastuvõetavus vaidlustati kolmel põhjusel.

30 Esiteks leiavad põhikohtuasja kostjad, et see taotlus ei vasta Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 sätestatud nõuetele, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole täpselt ja täielikult kirjeldanud küsimuste faktilist konteksti.

31 Sellega seoses nähtub eelotsusetaotlusest tervikuna, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on tõlgendamistaotluse faktilise ja õigusliku raamistiku määratlenud piisavalt, et võimaldada nii huvitatud isikutel esitada seisukohti vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklile 23 kui ka Euroopa Kohtul anda sellele taotlusele tarviliku vastuse. Eelkõige viitas see kohus selgelt nii föderaalse konkurentsiameti kui ka Saksamaa kohtute otsustele veebipõhiste reisibüroode ja Saksamaa hotellide vahelistes vaidlustes.

32 Põhikohtuasja kostjate esitatud esimene vastuvõetamatuse väide tuleb seega tagasi lükata.

33 Teiseks väidavad nii põhikohtuasja kostjad kui ka Saksamaa valitsus, et eelotsusetaotlus puudutab puhtalt hüpoteetilisi küsimusi, millel ei ole põhikohtuasjaga seost. Nad väidavad, et föderaalne konkurentsiamet on eelotsuse küsimuste aluseks olevaid probleeme juba käsitlenud oma 20. detsembri 2013. aasta ja 22. detsembri 2015. aasta otsustes, mis puudutasid vastavalt laiu parima hinna tingimusi ja kitsaid parima hinna tingimusi, kusjuures need otsused jäeti muutmata Oberlandesgericht Düsseldorfi (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis) 9. jaanuari 2015. aasta kohtuotsusega ja Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 18. mai

2021. aasta kohtuotsusega. Kuna aga eelkõige eelotsusetaotluse esitanud kohus peab direktiivi 2014/104 artikli 9 sätete kohaselt neid otsuseid ja kohtuotsuseid arvesse võtma, siis on põhjust kahelda nende eelotsuse küsimuste esitamise vajaduses.

34 Sellega seoses väärib meeldetuletamist, et üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne on kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 27).

35 Sellest nähtub, et liidu õigust käsitlevate küsimuste puhul valitseb asjakohasuse eeldus ning Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 28).

36 Käesoleval juhul ei ole aga tegemist sellise olukorraga. Euroopa Kohtu vastus esitatud küsimustele mõjutab ilmselgelt põhikohtuasja lahendust.

37 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevatest toimikumaterjalidest, et põhikohtuasi näib osaliselt puudutavat direktiivi 2014/104 kohaldamisala, nagu see on määratletud direktiivi artiklis 1. Nimelt – ehkki seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus – ei puuduta põhikohtuasja hagi ja vastuhagi mitte üksnes küsimust, kas kõnealused parima hinna tingimused rikuvad ELTL artiklit 101, vaid ka küsimust, kas põhikohtuasja hagejad võivad vastutada kahju eest, mis väidetavalt tekkis põhikohtuasja kostjatel nende tingimuste tõttu.

38 Direktiivi 2014/104 artikli 9 lõikes 2 on aga sätestatud, et kui liikmesriigi kohtule esitatakse konkurentsiõiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise hagi, tagavad liikmesriigid, et konkurentsiõiguse rikkumise *prima facie* tõendina on võimalik esitada teise liikmesriigi konkurentsiasutuse või asja läbi vaatava kohtu lõplikud otsused.

39 Sellest tuleneb, et isegi kui eeldada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule on tõepoolest esitatud selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluv kahju hüvitamise hagi – mille peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus –, ei ole see kohus tingimata seotud föderaalse konkurentsiameti otsustes või Saksa kohtute hilisemates otsustes tehtud järeldustega parima hinna tingimuste kohta. Asjaolu, et need otsused võivad kujutada endast *prima facie* tõendeid rikkumise asetleidmise kohta, ei muuda seega eelotsusetaotlust vastuvõetamatuks.

40 Mis puudutab küsimust, kas ja mil määral võivad Saksamaal tehtud lõplikud otsused mõjutada hinnangut, mille liikmesriigi kohus peab andma vaidlusaluste parima hinna tingimuste kooskõlale, siis tuleb meenutada, et direktiivi 2014/104 artikli 9 lõikes 3 on selgelt sätestatud, et selle artikli lõigete 1 ja 2 sätted „ei piira [ELTL] artiklist 267 tulenevaid õigusi ja kohustusi“.

41 Lisaks ei viita miski sellele, et pooled on eelotsusemenetlust kuritarvitanud, kasutades seda muul eesmärgil kui see, milleks see ette oli nähtud, nagu on märgitud 16. detsembri 1981. aasta kohtuotsuse Foglia (244/80, EU:C:1981:302) punktis 29. Isegi kui eeldada, et põhikohtuasja kaebajate poolt eelotsusetaotluse esitanud kohtu poole pöördumise lõppeesmärk oli vaidlustada Saksamaal tehtud lõplikud otsused, milles neid tingimusi peeti ELTL artikliga 101 vastuolus olevaks, peab Euroopa Kohus oma pädevuse hindamiseks üksnes erandlikel asjaoludel kontrollima, mis tingimustel esitas riigisisene kohus talle eelotsusetaotluse.

42 Seetõttu ei ole ilmne, et taotletud liidu õigusnormide tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või et probleem on hüpoteetiline.

43 Seetõttu tuleb ka teine vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

44 Kolmandaks leiavad kostjad ja Saksamaa valitsus, et eelotsusetaotlus ei puuduta aluslepingute ja teisese õiguse aktide „tõlgendamist“ ELTL artikli 267 tähenduses, vaid tegelikult liidu õigusnormide „kohaldamist“. Nimelt ei ole võimalik vastata küsimusele, kas parima hinna tingimused kujutavad endast seonduvaid piiranguid, mis jäävad ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast välja, abstraktselt ja sõltumata nende kohaldamise faktilisest, õiguslikust ja majanduslikust kontekstist. Asjaomase tooteturu määratlus ei ole õiguslik mõiste, vaid nõuab pigem faktiliste asjaolude hindamist.

45 Tuleb meeles pidada, et ELTL artikliga 267 ei anta Euroopa Kohtule pädevust kohaldada liidu õigusnorme konkreetsele juhtumile, vaid üksnes pädevus võtta seisukoht aluslepingute ja liidu institutsioonide poolt vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta. Seega ei ole Euroopa Kohtu ülesanne tuvastada põhikohtuasja aluseks olevaid faktilisi asjaolusid ja teha nendest järeldusi eelotsusetaotluse esitanud kohtu edaspidise otsuse jaoks ega tõlgendada riigisiseseid õigus- ja haldusnorme (14. mai 2020. aasta kohtuotsus Bouygues travaux publics jt, C-17/19, EU:C:2020:379, punktid 51 ja 52).

46 Euroopa Kohus võib siiski selle artikliga kehtestatud kohtualase koostöö käigus ja talle esitatud toimikumaterjalide põhjal anda liikmesriigi kohtule liidu õiguse tõlgendusjuhise, mis võib liikmesriigi kohtule olla tarvilik liidu õiguse mõne sätte toime hindamisel (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 133 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Euroopa Kohus on otsustanud, et kui talle esitati täpsemalt taotlused kvalifitseerida ettevõtja tegevus liidu konkurentsiõiguse sätete, eelkõige ELTL artikli 101 alusel, siis ehkki eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on lõplikult hinnata, kas kõiki põhikohtuasja iseloomustavaid asjakohaseid tegureid ning selle majanduslikku ja õiguslikku konteksti arvestades on kõnealuse kokkuleppe eesmärk piirata konkurentsi, võib Euroopa Kohus esitada tema käsutuses oleva toimiku materjalide põhjal täpsustusi, et suunata eelotsusetaotluse esitanud kohut temapoolse tõlgenduse andmisel, et viimane saaks vaidluse lahendada (vt eelkõige 18. novembri 2021. aasta kohtuotsus Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punktid 51 ja 52 ning seal viidatud kohtupraktika, ning 29. juuni 2023. aasta kohtuotsus Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, punktid 28 ja 29).

48 Sellest nähtub, et ka kolmanda vastuvõetamatuse põhjendusega ei saa nõustuda.

49 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

50 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikli 101 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et veebipõhiste hotellibroneerimisplatvormide ja majutusteenuste osutajate vahel sõlmitud kokkulepetesse lisatud nii laiad kui ka kitsad parima hinna tingimused jäävad selle sätte kohaldamisalast välja põhjusel, et need on nimetatud kokkulepetega seonduvad piirangud.

51 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et kui mingi tehing või tegevus ei kuulu ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud keelu reguleerimisalasse oma neutraalsuse tõttu või konkurentsile avaldatava positiivse tagajärje tõttu, ei hõlma keeld ka ühe või mitme selles tehingus või tegevuses osaleja majandustegevuse iseseisvuse piirangut, kui see piirang on objektiivselt vajalik tehingu või tegevuse elluviimiseks ja neist ühe või teise eesmärkidega proportsionaalne (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs.* komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 89; 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F. Hoffmann-La Roche jt, C-179/16, EU:C:2018:25, punkt 69, ning 26. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus EDP – Energias de Portugal jt, C-331/21, EU:C:2023:812, punkt 88).

52 Kui niisugust piirangut ei ole võimalik eristada põhitehingust või -tegevusest ilma selle olemasolu ja eesmärke ohtu seadmata, tuleb nimelt analüüsida kõnealuse piirangu kooskõla ELTL artikliga 101 koos sellise põhitehingu või -tegevuse kooskõlaga, millega piirang kaasneb, isegi kui eraldivõetuna võib niisugune piirang esmapilgul näida kuuluvat ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs.* komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 90; 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F. Hoffmann-La Roche jt, C-179/16, EU:C:2018:25, punkt 70, ja 26. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus EDP – Energias de Portugal jt, C-331/21, EU:C:2023:812, punkt 89).

53 Selleks et piirangut saaks pidada „seonduvaks“ piiranguks, tuleb esiteks uurida, kas põhitehingut, mis ei ole konkurentsivastane, oleks võimatu teha ilma kõnealuse piiranguta. Asjaolu, et nimetatud tehingut on kõnealuse piirangu puudumise korral lihtsalt keerulisem sooritada või see on vähem kasumlik, ei saa pidada selliseks, et sellega tagatakse piirangu „objektiivne vajalikkus“, mis on nõutav, et seda saaks pidada tehinguga „seonduvaks“ piiranguks. Niisugune tõlgendus laiendaks nimelt seda mõistet piirangutele, mis ei ole põhitehingu sooritamiseks tingimata vajalikud. Selline tulemus kahjustaks ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud keelu soovitavat toimet (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs.* komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 91; 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F. Hoffmann-La Roche jt, C-179/16, EU:C:2018:25, punkt 71, ning 26. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus EDP – Energias de Portugal jt, C-331/21, EU:C:2023:812, punkt 90).

54 Teiseks tuleb vajaduse korral analüüsida kõnealuse piirangu proportsionaalsust võrreldes kõnealuse tehingu aluseks olevate eesmärkidega. Seega võivad komisjon ja riigisisesed konkurentsiasutused piirangu seonduva laadi ümberlükkamiseks tugineda realistlike alternatiivide olemasolule, mis piiravad konkurentsi vähem kui kõnealune piirang. Need asendused ei ole piiratud olukorraga, mis esineks kõnealuse piirangu puudumisel, vaid võivad hõlmata ka muid vastupidise olukorra stsenaariume, mis muu hulgas põhinevad tegelikkust arvestavatel olukordadel, mis võivad esineda kõnealuse piirangu puudumisel (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs.* komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punktid 107–111).

55 Olgu täpsustatud, et eristada tuleb mõistet „seonduvad piirangud“, nagu seda analüüsitakse ELTL artikli 101 lõike 1 raames, ja ELTL artikli 101 lõikel 3 põhinevat erandit. Erinevalt viimasest olukorrast ei eelda objektiivse vajalikkuse tingimus selleks, et kvalifitseerida piirang ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamise eesmärgil „seonduvaks“ piiranguks, kokkuleppe konkurentsi soodustavate ja konkurentsivastaste tagajärgede kaalumist. See kaalumine tuleb läbi viia ainult ELTL artikli 101 lõike 3 spetsiifilises kontekstis (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs*. komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 93).

56 Käesoleval juhul on põhimõtteliselt ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kõiki talle esitatud faktilisi asjaolusid arvesse võttes kindlaks teha, kas on täidetud tingimused, mis võimaldavad tuvastada seonduva piirangu olemasolu. Vastavalt direktiivi 2014/104 artikli 9 lõikele 2 võib ta muu hulgas võtta juhul, kui talle esitatakse hagi, mis kuulub selle direktiivi kohaldamisalasse, mis on määratletud selle artikli 1 lõikes 2, arvesse liikmesriigi konkurentsiasutuse või asja läbi vaatava kohtu lõplikke otsuseid.

57 Euroopa Kohtul on siiski õigus anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule juhiseid, et suunata seda kohut, kui viimane analüüsib, kas piirang on põhitehingu seisukohast objektiivselt vajalik.

58 Nimelt on niisugune analüüs – erinevalt sellest, mida on vaja ELTL artikli 101 lõike 3 kohaldamiseks kokkuleppe konkurentsi soodustava ja konkurentsivastase tagajärje kaalumisel – suhteliselt üldine ja abstraktne ega nõua puhtfaktilist hindamist.

59 Esiteks näib, et siin käsitletud põhitehingul, milleks on veebis hotellibroneerimisteenuste osutamine selliste platvormide poolt nagu Booking.com, on olnud neutraalne või isegi positiivne mõju konkurentsile. Need teenused toovad kaasa märkimisväärse tõhususe kasvu, võimaldades ühelt poolt tarbijatel pääseda ligi ulatuslikule majutuspakkumiste valikule ning võrrelda neid pakkumisi lihtsalt ja kiirelt erinevate kriteeriumide alusel ning teiselt poolt majutusteenuse pakkujatel olla nähtavamad ja suurendada seeläbi potentsiaalsete klientide arvu.

60 Teiseks ei ole seevastu tõendatud, et parima hinna tingimused on ühelt poolt selle põhitehingu teostamiseks objektiivselt vajalikud ja teiselt poolt proportsionaalsed põhitehinguga taotletava eesmärgiga.

61 Sellega seoses tuleb märkida laiade parima hinna tingimuste kohta – mis keelavad broneerimisplatvormil osundatud partnerhotellidel pakkuda oma müügikanalites või kolmandate isikute müügikanalites tubasid madalama hinnaga kui sellel platvormil pakutav hind –, et need ei tundu olevat objektiivselt vajalikud veebis hotellibroneerimisteenuste osutamise põhitehingu jaoks ega sellega proportsionaalsed.

62 Nimelt ei ole veebipõhise hotellibroneerimisplatvormi põhitegevuse kestvuse ja selliste tingimuste kehtestamise vahel, millel on ilmselgelt tuntav piirav mõju, mingit olemuslikku seost. Lisaks sellele, et sellised tingimused võivad vähendada konkurentsi erinevate hotellibroneerimisplatvormide vahel, kätkevad need ka ohtu, et tõrjutakse välja väikesed platvormid ja uued turule tulijad.

63 Sama kehtib käesoleva kohtuasja asjaoludel kitsaste parima hinna tingimuste kohta, mis keelavad platvormiga liitunud majutusteenuse pakkujatel üldsusele majutust pakkuda oma veebikanalites madalama hinnaga kui hotellibroneerimisplatvormil pakutav hind. Kuigi viimati nimetatud lepingutingimused toovad esmapilgul kaasa väiksema konkurentsi piirava mõju ja nende eesmärk

on tegeleda vabakasutuse ohuga, millele viitas eelkõige Booking.com põhikohtuasjas, ei ilmne, et need oleksid objektiivselt vajalikud hotellibroneerimisplatvormi majandusliku elujõulisuse tagamiseks.

64 Põhikohtuasjas on küll ühelt poolt väidetud, et parima hinna tingimuste eesmärk on takistada majutusteenuse pakkujatel kasutada ebaausalt ja tasu maksmata hotellibroneerimisplatvormi pakutavaid teenuseid ja nähtavust, ning teiselt poolt, et selle platvormi otsingu- ja võrdlusfunktsioonide väljatöötamisse tehtud investeeringuid ei saa katta.

65 Ent nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 55 viidatud kohtupraktikast, ei tohi see, kui kohaldatakse mõistet „seonduv piirang“, mis määrab kindlaks, kas piirang võib jääda ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud keelu kohaldamisalast välja, viia selleni, et omavahel ühendatakse ühelt poolt tingimused, mis on kohtupraktikas kehtestatud, et kvalifitseerida piirangut „seonduvaks“ ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamise eesmärgil, ja teiselt poolt ELTL artikli 101 lõikes 3 nõutud hädavajalikkuse kriteerium, et keelatud piirangu suhtes saaks kohaldada erandit.

66 Käesoleva kohtuotsuse punktides 51–55 viidatud kohtupraktikast tuleneb, et kui hinnatakse küsimust, kas piirang on põhitehingut arvestades objektiivselt vajalik, ei tule analüüsida seda, kas asjaomasel turul konkurentsiolukorda silmas pidades on selline piirang põhitehingu ärilise edu tagamiseks nõutav, vaid teha kindlaks, kas selle tehingu konkreetses kontekstis on kõnealune piirang nimetatud tehingu teostamiseks hädavajalik.

67 Euroopa Kohus luges piirangu „seonduvaks“ ja ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalast välja jäävaks üksnes juhul, kui sellise piirangu puudumisel oleks põhitehing tingimata ohus. Seega sai „seonduvateks piiranguteks“ kvalifitseerida üksnes piirangud, mis olid tingimata vajalikud, et põhitehing igal juhul toimuks.

68 Nii oli see kohtuasjas, milles tehti 11. juuli 1985. aasta kohtuotsus Remia jt *vs*. komisjon (42/84, EU:C:1985:327, punktid 19 ja 20), milles Euroopa Kohus leidis, et konkurentsikeelu tingimus oli ettevõtete võõrandamiseks objektiivselt vajalik, kuna ilma sellise tingimuseta ja juhul, kui müüja ja ostja konkureerivad pärast võõrandamist, näib, et ettevõtte võõrandamise kokkulepet ei ole võimalik täita. Nimelt järeldati, et müüjale, kes tunneb väga hästi võõrandatud ettevõtte erisusi, jääks võimalus viivitamatult pärast ettevõtte võõrandamist selle klientuur endale tagasi võita ja muuta ettevõte seeläbi väärtusetuks.

69 Olukord oli selline ka teatavate piirangute puhul, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 28. jaanuari 1986. aasta kohtuotsus Pronuptia de Paris (161/84, EU:C:1986:41). Selles kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus, et edasimüügi frantsiisilepingute tingimused, mis on frantsiisisüsteemi toimimiseks hädavajalikud, ei kujuta endast konkurentsipiiranguid. Nii oli see tingimuste puhul, mis takistasid seda, et frantsiisiandja edastatud oskusteave ja abi toovad kasu konkurentidele. Samuti korraldasid tingimused kontrolli, mis oli hädavajalik säilitamaks frantsiisivõrgustiku identiteeti ja mainet, mida sümboliseeris frantsiisiandja silt (nimetatud kohtuotsuse punktid 16 ja 17).

70 Samuti otsustas Euroopa Kohus 19. aprilli 1988. aasta kohtuotsuses Erauw-Jacquery (27/87, EU:C:1988:183, punkt 11), et tingimus, mis on lisatud seemnete paljundamist ja müüki käsitlevasse lepingusse, mille üks pooltest on teatavate taimesordiõiguste omanik või omaniku esindaja ning mis keelab litsentsisaajal eliitseemneid müüa ja eksportida, on kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 85 lõikega 1 (nüüd ELTL artikli 101 lõige 1) osas, milles see on vajalik, et aretaja saaks valida litsentsitud müüjad/valmistajad.

71 Euroopa Kohus leidis veel 15. detsembri 1994. aasta kohtuotsuses DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, punkt 45) ja 12. detsembri 1995. aasta kohtuotsuses Oude Luttikhuis jt (C-399/93, EU:C:1995:434, punkt 20), et teatavad piirangud, mis on kehtestatud ostuühistu või põllumajandusühistu liikmetele, näiteks need, mis keelavad neil liituda nendega otseselt konkureerivate muude koostöövormidega, või piirangud, mis näevad ette lahkumishüvitise maksmise korra, ei kuulunud nüüd ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, kuna põhikirja kõnealused sätted piirdusid sellega, mis oli vajalik, et tagada asjaomase ühistu nõuetekohane toimimine ja toetada tema lepingulist võimsust tootjate suhtes.

72 Käesoleval juhul ei tähenda asjaolu, et hotellibroneerimisplatvormi kehtestatud parima hinna tingimuste puudumine võib lõpuks avaldada negatiivset mõju selle platvormi pakutavate teenuste tasuvusele, iseenesest seda, et neid tingimusi tuleb pidada objektiivselt vajalikuks. Selline asjaolu – kui see oleks tõendatud – näib olevat seotud ärimudeliga, mida järgis veebipõhine broneerimisplatvorm, mis eelkõige otsustas piirata vahendustasu, mida platvormiga liitunud majutusteenuse pakkujad pidid maksma, et suurendada sellel platvormil esitatavate pakkumiste mahtu ja tugevdada sellega tekitatud kaudset võrguefekti.

73 Isegi kui on tõendatud, et parima hinna tingimuste eesmärk on võidelda võimalike vabakasutuse nähtuste vastu ja need on hädavajalikud tõhususe kasvu tagamiseks või põhitehingu ärilise edu tagamiseks, ei ole see asjaolu piisav, et kvalifitseerida neid „seonduvateks piiranguteks“ ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses. Seda asjaolu saab arvesse võtta üksnes ELTL artikli 101 lõike 3 kohaldamisel.

74 Kuigi piirang on suhteliselt abstraktne, võib selle analüüsimisel, kas see on põhitehingut silmas pidades objektiivselt vajalik, eelkõige tugineda vastupidise stsenaariumi analüüsile, mis võimaldab analüüsida, kuidas oleksid veebipõhised vahendusteenused toiminud ilma parima hinna tingimuseta (vt selle kohta 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus MasterCard jt *vs.* komisjon, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 164). Euroopa Kohtu käsutuses oleva toimiku materjalidest nähtub, et kuigi nii laiad kui kitsad parima hinna tingimused keelati mitmes liikmesriigis, ei ole see Booking.com-i teenuste osutamist kahjustanud.

75 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artikli 101 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et veebipõhiste hotellibroneerimisplatvormide ja majutusteenuste osutajate vahel sõlmitud kokkulepetesse lisatud nii laiad kui ka kitsad parima hinna tingimused ei jää selle sätte kohaldamisalast välja, kuna need on väidetavalt nimetatud kokkulepetega seonduvad piirangud.

Teine küsimus

76 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kuidas tuleb määruse nr 330/2010 artikli 3 lõike 1 kohaldamisel määratleda asjaomane kaubaturg olukorras, kus hotellibroneerimisplatvorm toimib majutusteenuste osutajate ja tarbijate vaheliste tehingute vahendajana.

77 Määruse nr 330/2010 artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldatakse selle artiklis 2 sätestatud erandit tingimusel, et tarnija turuosa ei ole suurem kui 30% asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüb, ning ostja turuosa ei ole suurem kui 30% asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid ostab.

78 Selles sättes ette nähtud turuosa künnise eesmärk – nagu kinnitab määruse põhjendus 5 – on piirata selles määruses ette nähtud grupierandi kohaldamist selliste vertikaalsete kokkulepetega, mille puhul võib piisava kindlusega eeldada, et need vastavad ELTL artikli 101 lõikes 3 ette nähtud tingimustele. Määruse põhjenduses 9 on märgitud, et kui ületatakse turuosa 30% künnis, ei saa eeldada, et ELTL artikli 101 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvate vertikaalsete kokkulepete põhjustatud objektiivsed eelised oleksid üldjuhul sellist laadi ning sellise ulatusega, et need kompenseeriksid negatiivse mõju, mille nad on konkurentsile tekitanud.

79 Sellega seoses lähtus eelotsusetaotluse esitanud kohus eeldusest, et kõnealuste parima hinna tingimustega tekitatud konkurentsipiirangud on osa „vertikaalsest kokkuleppest“, mis määruse nr 330/2010 artikli 1 lõike 1 punktis a on määratletud kui „kokkulepe või kooskõlastatud tegevus, mis on sõlmitud kahe või enama ettevõtja vahel, kes kõik tegutsevad kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse täitmise eesmärgil tootmis- või turustamisahela eri tasanditel, ja mis käsitlevad tingimusi, mille alusel osalised võivad teatavaid kaupu või teenuseid osta, müüa või edasi müüa“.

80 Euroopa Kohtul palutakse seega anda üksnes suuniseid tõlgendusjuhiste kohta, mida tuleb asjaomase turu määratlemisel arvesse võtta, kui tegemist on veebipõhiste vahendusteenustega nagu põhikohtuasjas, kusjuures tuleb täpsustada, et selline määratlus, milles tuleb arvesse võtta konkurentsitingimusi asjaomasel turul ning nõudluse ja pakkumise struktuuri, sõltub suuresti põhjalikust faktilisest analüüsist, mille saab läbi viia ainult eelotsusetaotluse esitanud kohus. See on nii seda enam, et liikmesriigi kohus on esitanud Euroopa Kohtule vaid vähe asjaolusid ja seetõttu ei ole Euroopa Kohtul võimalik kõnealuste toodete turgu täpselt määratleda.

81 Nagu on märgitud nii komisjoni 1997. aasta teatise asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsiõiguses (EÜT 1997, C 372, lk 5; ELT eriväljaanne 08/01, lk 155) punktis 2 kui ka komisjoni 2024. aasta muudetud teatise asjaomase turu määratlemise kohta liidu konkurentsiõiguse kohaldamisel (ELT 2024, C 1645, lk 1) punktis 6, võimaldab turu määratlus kindlaks teha ja määratleda asjaomaste ettevõtjate vahelise konkurentsi piirid.

82 Mis puudutab kaubaturgu, mis on ainsana kõne all käesolevas küsimuses, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et asjaomase turu mõiste tähendab, et turule kuuluvate kaupade või teenuste vahel saab valitseda tõhus konkurents, mis turu kõigi kaupade või teenuste sama kasutusotstarvet arvestades eeldab, et need on omavahel piisavalt vahetatavad. Vahetatavust või asendatavust ei hinnata üksnes asjaomaste kaupade ja teenuste objektiivsete tunnuste põhjal. Samuti tuleb arvesse võtta konkurentsitingimusi ning nõudluse ja pakkumise struktuuri turul (23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F. Hoffmann-La Roche jt, C-179/16, EU:C:2018:25, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 129).

83 Käesoleval juhul soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus lõpuks teada, kas – nagu otsustati Saksamaal toimunud menetlustes – asjakohane kaubaturg määruses nr 330/2010 ette nähtud turuosa künnise kohaldamiseks oli „hotelliplatvormide turg“, mis on määratletud kui turg, kus veebipõhised hotelliplatvormid pakuvad majutusteenuse osutajatele vahendusteenuseid, või on asjaomane turg laiem kui hotellibroneerimisportaalide turg.

84 Sellega seoses, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 81 viidatud muudetud teatise punktis 95, võib mitmepoolsete platvormide olemasolu korral määratleda platvormi kui terviku pakutavate toodete asjaomase tooteturu nii, et see hõlmaks kõiki kasutajarühmi (või mitut kasutajarühma), või määratleda asjaomased tooteturud eraldi (ehkki vastastikuses seoses)

platvormi mõlemal poolel pakutavate toodete jaoks. Olenevalt juhtumi asjaoludest võib juhul, kui platvormi eri poolte asendamisvõimalused on väga erinevad, olla asjakohasem määratleda eraldi turud. Võimalike erinevuste hindamiseks võib võtta arvesse selliseid tegureid nagu see, kas iga kasutajarühma jaoks asendatavaid tooteid pakkuvad ettevõtjad on erinevad, toodete diferentseerituse määr mõlemal poolel (või see, kuidas iga kasutajarühm seda tajub), käitumuslikud tegurid, nagu iga kasutajarühma otsus, mitut platvormi kasutada, ja platvormi laad.

85 Selleks et teha määruse nr 330/2010 artikli 3 lõike 1 kohaldamisel kindlaks, kui suur on Booking.com-i turuosa, kui ta pakub veebipõhist vahendusteenust majutusteenuste osutajatele, tuleb seega analüüsida, kas muud liiki vahendusteenused ja muud müügikanalid on asendatavad vahendusteenuste nõudluse seisukohast esiteks majutusteenuse pakkujatele ja teiseks lõpptarbijatele.

86 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab asjaomase turu kindlaksmääramiseks seega kontrollima, kas veebipõhiste vahendusteenuste ja muude müügikanalite vahel esineb konkreetselt asendatavus, sõltumata asjaolust, et nendel kanalitel on erinevad omadused ning neil ei ole samu majutusteenuste pakkumise otsingu- ja võrdlusfunktsioone.

87 Seda silmas pidades peab eelotsusetaotluse esitanud kohus võtma arvesse kõiki talle esitatud asjaolusid.

88 Käesoleval juhul tuleb märkida, et käesoleva kohtuasja aluseks olevates Saksamaal algatatud menetlustes jättis Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) oma 18. mai 2021. aasta otsuses muutmata nii Oberlandesgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) kui ka föderaalse konkurentsiasutuse hinnangud asjaomase turu määratlemiseks. Ta kinnitas seega järeldust, et määruse nr 330/2010 turuosa künnise kohaldamisel on asjaomane kaubaturg hotelliplatvormide turg, mis on määratletud kui turg, kus veebipõhised hotelliplatvormid pakuvad majutusteenuse osutajatele vahendusteenuseid.

89 Kuigi Saksamaa föderaalse konkurentsiameti ja asja läbi vaatavate kohtute hinnangud asjaomase tooteturu määratlemise kohta määruse nr 330/2010 kohaldamiseks ei ole *stricto sensu* seotud konkurentsiõiguse rikkumist tuvastavate lõplike otsustega, mida vastavalt direktiivi 2014/104 artikli 9 lõikele 2 võib esitada liikmesriigi kohtutele vähemalt *prima facie* tõendina rikkumise kohta, on need hinnangud juhul, kui need puudutavad sama geograafilist turgu, siiski osa eriti asjakohastest kontekstielementidest.

90 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on siiski kindlaks teha, kas turu selline määratlus, mis võtab arvesse veebipõhiste reisibüroode pakutavate „lepinguliste teenuste“ eriomadusi nii majutusteenuste pakkujate kui ka lõpptarbijate seisukohast, sisaldab mõnda analüüsiviga või põhineb vääradel järeldustel.

91 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 330/2010 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus veebipõhine hotellibroneerimisplatvorm tegutseb vahendajana majutusasutuste ja tarbijate vahelistes tehingutes, nõuab asjaomase turu määratlus selles sättes ette nähtud turuosa künnise kohaldamiseks, et hinnataks konkreetselt, kas veebipõhised vahendusteenused ja muud müügikanalid on pakkumise ja nõudluse seisukohast asendatavad.

Kohtukulud

92 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **ELTL artikli 101 lõiget 1**

   tuleb tõlgendada nii, et

   veebipõhiste hotellibroneerimisplatvormide ja majutusteenuste osutajate vahel sõlmitud kokkulepetesse lisatud nii laiad kui ka kitsad parima hinna tingimused ei jää selle sätte kohaldamisalast välja, kuna need on väidetavalt nimetatud kokkulepetega seonduvad piirangud.

2. **Komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määruse (EL) nr 330/2010 [ELTL] artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes artikli 3 lõiget 1**

   tuleb tõlgendada nii, et

   olukorras, kus veebipõhine hotellibroneerimisplatvorm tegutseb vahendajana majutusasutuste ja tarbijate vahelistes tehingutes, nõuab asjaomase turu määratlus selles sättes ette nähtud turuosa künnise kohaldamiseks, et hinnataks konkreetselt, kas veebipõhised vahendusteenused ja muud müügikanalid on pakkumise ja nõudluse seisukohast asendatavad.

Allkirjad